

venhuizen, in 1572, 1573. Hieraan volgt bl. 6. het *Balju- en Dijkgraaffschap van Rijnland*, doch dit wederom op naam van *Philips*, den 28 Aug. 1573: Alsdan heeft men eene Commissie van 't *Baljuwschap van Waterland* den 12 Sept. 1572., door den *Grave van der Mark, Vrijheer van Lumei*, op *Willem Bogaert*, welke ik, om de Historische Bijzonderheden, daarin vervat, waardig keure, om bl. 427. als *Bijlage* intevoegen.

Hierop volgen, bl. 7. verso tot 20. nog verscheiden andere Lastbrieven van Prins Willem door een, op *Dijkgraven, Baljuwen en Schouten van Middelburg, de Nieuwburgen, Vere, Beverwijk, Nieupoort, de Wateren van Zeeland, Middelharnis, Abbenbroek, Westkappele en Domburg, Walcheren, Schieland, Roon, Abblasferwaard, Ruigenhille, Altena*, enz. waarop voords bl. 21. de Commissie op zijne *Raden*, en op de *Raden van den Hove van Holland*. (boven, bl. 419.) Hierop volgt dan weder ('t welk vreemd kon schijnen,) bl. 22. de Commissie brieven des Konings, op *Mr. Cornelis Suys*, als *President van den Rade van Holland* van 9 Aug. 1559. op *Mr. Corn. van Uitwyck*, als *Raad en Procureur Generael in den Rade van Holland*, zonder jaarteekening, en dan bl. 24. de *Commissie* van Prins Willem I. als *Raydt ordonnaris in den Rade van Hollandt*, ook zonder dagteekening; zoo als hier volgt:

Willem I. bij zijne komst in 't Land den Provincialen Raad van Holland geheel verstrooid of voordyluchtig vindende, herstelt dien Raad, en stelt bij deze Commissie aan Mr. Corn. van Bouckhorst.

Wilhelm etc. Allen den ghenen die dese tegenwoordige zullen zien ofte hooren lesen, saluyt. *Alfoe wij tot onsen aencomen in desen Lande ende Graeffcappe van Hollandt, staende onder onsen Gouvernemente, beuonden hebben den Raidt Provinciael alhier geheelijck verstroijt ende desolaet te zijn, doer 't verloopen ende voirvluchticheyt van den mees-*

meesten deel, soe van de Raiden als ander Officieren, aldaer bij zijne Majesteit gestelt geweest zijnde, waer deur het recht ende justitie geheelijck was ceserende, tot grooten ac'terdeele van zijne Majesteits goeden onderfaeten in desen Lande van Hollandt, Ende wij willende hierinne versien ende verhueden alle Inconvenienten, daer inne dit Lant ende die Inwoonders desselfs bij faute van recht ende justitie geadministreert te worden, mochten vallen, hadden voiral noidich geuonden, den voorn. Raids Prouvinciael alhier in Hollandt te redintegreren, ende die plaetse te veruullen van den ghenen die voirvluchtich sijn, ten eynde goede justitie wederom geadministreert mach worden, hebbende daerom bij aduuisse ende denominatie van den Staten desselfs landts van Hollandt gecoren ettelijcke personen, om in den voorn. Raidt in de plaetse van den botrengenoemden voirvluchtige gestelt te worden, ende alsoe den voirsz. [Raed] ende Camere van Justitie wederom te openen, ende aldair Recht ende Justitie te doen administreren als naer ouden tijden gewoon is, tot conseruatie van zijne Majesteits hoocheyt ende heerlicheyt, mitsgaders van de gemeyne weluaert, die, welcke anders sonder justitie ende ordre polityrque (3) nyet en soude moghen blijuen subisteren,

(3) Daar het Hof van Holland, zoowel in 't Politique als 't Justitiele was des Vorsten Raad, en 't dus verbazend veel verschilde, hoe de Leden van dien Raad gestemd waren, bij de omkeering van zaken en gemoe deren, in 't jaar 1572.; zoo kwam de voordvluchtigheid van velen der Leden, die Spaanschgezind of liever Koningsgezind bleven, alhier aan Willem I. en den Statet alleraanmerklijkst te stude, om dien Provincialen Raad met zoodanige Raadspersonen aantevullen, die aan de zaak des Vaderlands en aan Willem I. (nu ter hulpe als 's Konings Stadhouders en Kapitein Generaal ingeroepen,) waren toegedaan; en zulks te doen met inneming van den raad (advies) der Staten en hunne toestemming; daar toch het Hof van Holland ook de Politike Raad was.

ren, Waerom soe eest, dat wij desen aengefien, ende om 't goet aenbringhen, ons gedaen van den perfoone van onsen welbeminden Mr. *Cornelis van Bouchorst*, Doctoor in den Rechten, ende van zijne wijsheyt, geleertheyd, rechtuaerdicheyt ende experientie, wij denseluen volcomelijck betrouwende, zijner getrouwicheyt ende goede ernsticheyt, Gehadt hierop 't *aduijs van de Staeten* des Lants van Hollandt als voirseyt hebben onthouden, geordonneert ende gecommitteert, onthouden, ordonneren ende committeren in den Staete van *Raidt Ordinaris* in zijner voirsz. *Majesteits Rade van Hollandt*, hem geuende volcomen macht, autoriteyt ende sunderlinge beuel, denseluen staet ende officie voirtaen te houden, exerceren ende bedienen, des Con. *Majesteits Hoocheyt ende heerlicheyt Demeynen ende Rechten te helpen bewaren*, met den President ende andere zijne Majesteits Raden, te verstaene tot consultatie, deliberatie ende expeditie van de saecken die aldair vuercomen, gehandelt ende getraceert sullen worden. Ende voirts te doene alletgene dat een goet ende getrouwe Raidt voirsz. schuldich is ende behoirt te doene. Totten eeren, rechten, preëminentien, vrijheden, prouffijten ende veruallen, daertoe staende ende behoirende. Waerop ende van hem wel ende getrouwelijck in den voirsz. State te quytten die voirsz. Mr. *Cornelis van Bouchorst* den behoirlijcken Eedt in onsen handen gedaen heeft, midts 't welcke wij den voirn. Mr. *Cornelis van Bouchorst* gestelt ende geïnstituert hebben, stellen ende institueeren van weghen Con. Majesteit in de possesie ende gebruijckenis van den voirn. Staet van *Raidt in Hollandt*, Mitsgaders van den eeren, Rechten, preëminentien, vrijheden, prouffijten ende veruallen, daertoe staende. Ordonnerende daerom van weghen Con. Maj. allen Rechteren, Justicieren, Officieren ende onderfaeten dien dit aengaen sal, dat zij hem doen laeten ende gedooghen rustelijck ende vredelijck genyeten ende gebruycken den voirn. zijnen [officie] metten preëminentien ende aenclenuen van dien, in alderweghen

en-

ende manieren als voirseyt is, cesferende alle belletten ende wederfegghen ter contrarien. Des t'oirconde enz. —

Hierop volgt, na tusschenkomst eener Commissie van Philips, het navolgend aanmerkelijk Stuk, op bl. 25. verfo, waarbij:

Willem I. Stadhouder, den Heer Mr. Paulus Buys aanstelt, om gedurende zijne afwezigheid naar Haarlem, te zijn President van den door hem aangestolden Raad nevens Hem, wordende dit aan 't hoofd des Commissie-Briefs dus genoemd:

Presidentscap ende Raidt van den Staten, tot Delft te presideren in de plaetse van zijne Excellentie.

Den 6 Junij 1573.

Wilhelm etc. Alfoe wij tot hulpe, asistentie ende ontfet der Stede van Haerlem, voirgenomen hebben, metter hulpe Goidts, ons te begeuen bij onsen krijchsvolcke, 't welck wij tot dien eynde bij malcanderen hebben versamelt, ende als noch verwachtende, ende daerom vuyt deser Stede van Delft voir eenen tijt zullen moeten trecken, willende nochtans, dat geduerende onse absentie bij die van den Raide van Staten, neffens ons wesende, alle voirvallende zaecken, soe wel den Lande int generael, als den innewoonderen desselfs int particulier aengaende, getracteert ende gehandelt worden, volgens 't gene wij den Luyden van denseluen Raede al breeder mondelinge daerop gecommitteert hebben (4), ende bevindende te dien sijne noodich, jman-

(4) Dit geschiedkundige weet ik niet, dat ergens gewaagd wordt. 't Is onderruschen uit den zamenhang duidlijk, dat alhier door den Raad van Staten nevens ons wesende geene andere bedoeld worden, dan de Raden of Staatsraad nevens Hem, bl. 419. die door